

Śladami lotniczych tajemnic Mosiny

W Mosinie, w sobotę 23 lipca odbył się I spacer historyczny ku czci pułkownika pilota balonowego Aleksandra Wańkowicza (1881-1947). Jego organizatorem był znany lokalnym miłośnikom historii [Robert Kiskurno](#) – przewodnik turystyczny, regionalista badający dzieje Puszczykowa i okolic, inicjator upamiętnienia w naszym mieście tej wybitnej postaci.

W trakcie swoich badań nad biografią pułkownika Wańkowicza, Robert Kiskurno odkrył związek tego bohatera z Mosiną. 15 sierpnia, w rocznicę bitwy warszawskiej, w Parku Strzelnica odsłonięty zostanie obelisk z tablicą pamięci płk. pil. bal. Aleksandra Wańkowicza, zasłużonego w wojnie polsko-bolszewickiej mieszkańca Mosiny. O tym bohaterze między innymi opowiedział podczas spaceru historycznego „Śladami lotniczych tajemnic Mosiny” Robert Kiskurno.

Datę spaceru Robert Kiskurno wybrał nie przypadkowo. Tego dnia w roku 1919 miał miejsce pierwszy lot wojskowego balonu obserwacyjnego, którego dokonał płk Aleksander Wańkowicz, patron spaceru.

Trasa rozpoczęła się na ulicy Sowinieckiej, gdzie jak ustalił przewodnik, w jednym z położonych przy tej ulicy domów mieszkał przez kilka lat Aleksander Wańkowicz. Uczestnicy spaceru poznali ciekawe szczegóły z jego życiorysu, szczególnie te dotyczące jego zasług w walkach o polską niepodległość. Robert Kiskurno poprowadził dalej spacer na mosiński cmentarz parafialny, gdzie w roku 1947 pochowany został pułkownik Wańkowicz. Tam zapalono symboliczny znicz na jego grobie.

Przewodnik poprowadził spacer dalej ulicami Mosiny na wzniesienie Moreny Pożegowskiej, gdzie ulicą, która projektowana jest do nadania jej imienia płk. pil. bal. Aleksandra Wańkowicza, zaprowadził uczestników pod wieżę widokową na Gliniankach.

Po drodze na pożegowską górę, gdzie zaplanowany został finał spaceru, usłyszeliśmy od przewodnika kilka interesujących, nieznanych dotąd ciekawostek z naszej, lokalnej historii, w którą wplata się wątek lotniczy. To historia przedwojennej szkoły szybowcowej w Mosinie, o której pisałam w „Informatorze Mosińskim” w roku 2015 w artykule „Mosina w cieniu skrzydeł”, do której to historii pan Robert dopisał ciąg dalszy. Była też historia z międzywojnia pewnego nieplanowanego lądowania w Dymaczewie Nowym niemieckiego szybowca, który doleciał tu aż z Karkonoszy z truskawkami w tle i inna, „owocowa” historia związana z II wojną światową i działalnością radiolokacyjną Luftwaffe...Nie będziemy tu zdradzać szczegółów wszystkich tajemnic lotniczych odkrytych przez przewodnika i organizatora sobotniego spaceru. Mam nadzieję, że pan Robert opowie je szerszej grupie odbiorców na łamach naszych, gminnych publikatorów. Z niecierpliwością czekamy! Czekamy też na kolejny spacer ku czci pułkownika pilota balonowego Aleksandra Wańkowicza, który Robert Kiskurno już zapowiedział w przyszłości...

O inicjatywie upamiętnienia tego bohatera można przeczytać w ostatnim numerze ["Informatora Mosińskiego" lipiec/sierpień 2022](#).

Płk pil. bal. Aleksander Wańkowicz (1881-1947) był twórcą wielkopolskich oddziałów aeronautycznych, jednym z pionierów polskich wojsk balonowych. Jako dowódca pułku aeropiechoty podczas wojny polsko-bolszewickiej wstawił się skuteczną obroną Sarnak.

W okresie międzywojennym został patronem sławnych Krajowych Zawodów Balonowych nazywanych „małym Gordon Bennettem”. Odznaczony Srebrnym Krzyżem Orderu Wojennego Virtuti Militari, Krzyżem Walecznych, medalem pamiątkowym Za Wojnę Lat 1918-1921, Medalem Dziesięciolecia Odzyskania Niepodległości, francuskim Krzyżem Kawalerskim Orderu Legii Honorowej, Orderem Korony Rumunii, Oficerskim Orderem Gwiazdy Rumunii, Orderem św. Anny II i II stopnia, Orderem św. Włodzimierza IV stopnia, Orderem św. Stanisława z mieczami II i III stopnia. Aleksander Wańkowicz był wieloletnim mieszkańcem Mosiny.

Na początku lat 30-tych, za życia Aleksandra Wańkowicza, XX Ministerstwo Spraw Wojskowych nadało nazwę jego imienia kompleksowi koszar 2 Batalionu Balonowego, Głównej Składnicy Balonowej i Wojskowej Wytwórni Balonowej w Legionowie. W czasach współczesnych postać tego bohatera została zapomniana. Inicjatorem upamiętnienia płk. pil. bal. Aleksandra Wańkowicza zasłużonego dla obronności kraju jest lokalny regionalista Robert Kiskurno, który zbadał jego losy. Inicjatywę tę poparło wiele instytucji.

Obelisk z tablicą upamiętniającą pułkownika, ufundowany przez Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu,

stanie w miejskim Parku Strzelnica w Mosinie. Będzie to prawdopodobnie pierwsze w Polsce upamiętnienie tej wybitnej postaci. Chcemy przywrócić i spopularyzować w narodowej pamięci jego bezsprzeczne zasługi dla naszej Ojczyzny.

Burmistrz Gminy Mosina Przemysław Mieloch oraz Dyrektor Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu Rafał Reczek zapraszają mieszkańców na uroczystość odsłonięcia tablicy upamiętniającej płk. pil. bal. Aleksandra Wańkowicza w Parku Strzelnica 15 sierpnia br. o godz. 11.00. Uroczystość odbędzie się z udziałem kompanii honorowej i asysty wojskowej Sił Powietrznych RP.

[Wydarzenie rozpocznie doroczne świętowanie rocznicy bitwy warszawskiej 1920 - "15 sierpnia w Mosinie".](#)

Tekst i fot. Joanna Nowaczyk

Informacje źródłowe dot. Aleksandra Wańkowicza – Robert Kiszkurko